

HET „HOE” DER ELLENDE.

VRAAG EN ANTWOORD 2.

(Schets).

Deze drie stukken zijn essentiele, wezenlijke stukken van de zaligmakende kennis.

Het eene is al even wezenlijk als het andere. Het eerste en derde stuk zijn, evengoed als het tweede, deelen die tot het geheel behooren. Het is een list van den duivel wanneer men de menschen leert dat er niets zaligmakend is zoolang wij niet werkelijk tot Christus komen, Hem aannemen en onszelf aan Hem kwijt raken.

Men spreekt van de kennis der ellende alsof dit niet een zaligmakend werk zou zijn, doch slechts een voorbereiding, en van de dankbaarheid alsof deze alleen een oefening in zedeplichten ware.

Men vergeet dan dat Christus, voor alle dingen, ons door Zijn Geest aanneemt en tot Zijn eigendom koopt, zonder eenige voorafgaande daad van onze zijde.

De Catechismus zegt *niet* „dat” mijn zonden en ellende groot zijn, „dat” ik daarvan verlost worde en „dat” ik dankbaar moet zijn.

De kennis van zonde en ellende enz. is uit de wet. De kennis „dat” ik gelooven moet, „dat” ik dankbaar moet zijn is uit de wet.

Maar het „hoe” is uit het geloof, is door genade en door het licht van de Heilige Geest.

Dat *hoe* is een bevindelijk, een zaligmakend kennen en niet een kennis door de letter.

Onze zonden en ellende zijn zoo groot, dat er naast den duivel geen ellendiger schepsel is dan de mensch. Alleen hij, die het „hoe” zijner zonden en dus zijn ellende op een zaligmakende

wijze kent, zal in ware ernst en in oprechtheid der ziel van deze ellende zoeken verlost te worden.

Hij, die het met zijn natuurlijk verstand begrijpt, wordt daartoe niet gedrongen. Maar de mensch, die het inziet door openbaring des Geestes en zijn ellende ervaart, alleen deze mensch ziet zoo helder als de zon aan de hemel de staat, waarin hij zich bevindt.

Voor die tijd is er geen waarachtige begeerte om door Christus daarvan verlost te worden en geen waarachtig zoeken naar Jezus, den eeuwigen Zaligmaker.

God legt, door Zijn Heilige Geest, in ons het fundament van alle zaligmakende werkingen die wij in de tijd ontvangen.

Christus is het fundament buiten ons, waarop de ziel gelegd wordt. In ons wordt gelegd de zaligmakende kennis van onze ellendige, zondige en verloren toestand. Deze kennis is als een spijker waarmede de ziel in haar nood wordt vastgeslagen in Christus, de levende Steen.

Het klimop klemt zich vast in de muur; wie geen dorst heeft, drinkt niet. —

Bij alle schijn geloof hapert het aan kennis van zonden en ellende; dan is er geen belijdenis van het Geestelijke der Wet en van eigen vleeschelijkheid en verkocht zijn onder de zonde.

Zou iemand zich laten zinken op Christus, als hij door de verlichting des Geestes niet inziet, dat er in ons niets is waarop wij ons kunnen of mogen verlaten? Bij oppervlakkige kennis is er eenige droefheid en beterschap en een bouwen op vormen van die droefheid.

Er is dan een zoeken van Christus met natuurlijke krachten. Men komt niet verder dan de letter van het Woord, men bouwt op een grond van gewaande algemeene genade of algemeen welwillend aanbod.

Men komt echter niet tot de zaak of tot den Persoon zelf om de ziel op Hem en wel op Hem alleen te fundeeren. Zoo blijft het een beredeneerd geloof.

Christus heeft hem dan niet, in het Woord, zelf ontmoet met Zijn barmhartigheid.

Oppervlakkige kennis kan zichzelf helpen, is spoedig getroost en gerustgesteld.

Ware kennis weigert zich te laten troosten; dit moet de Heere zelf doen met Zijn Woord. Hij, die nu zich inlijft door het ware geloof, moet ook de hand scheppen om al Zijn weldaden aan te nemen.

Adam had een ingeschapen kracht om te gelooven. Maar het

is een werk van den ouden Adam om een natuurlijk geloof te oefenen aangaande de bovennatuurlijke openbaring.

Ware kennis van ellende schrijft niets toe aan de minste of grootste geloofsdaad, maar weet dat het geloof een passief en ontvangend instrument is.

Deze kennis sterft niet alleen aan de werken, maar is ook de dood van het beredeneerd geloof.

Het Woord der Belofte is het Woord-fundament (fundamentum verbale), waarin wij bij ware kennis der ellende het reële, het wezenlijke, dat is Christus, vinden.

Wij moeten door de waarachtige kennis der ellende zoowel uit onze natuurlijke geloofsoefening als uit onze werken gedreven worden, dan alleen wordt ons alles uit handen geslagen en stellen wij werkelijk Christus alleen tot de eenige grond van onze zaligheid.

Wij moeten gedreven worden zoowel uit de letter van het Evangelie als uit de letter der wet, opdat Christus, die de wezenlijke grond van onze troost is, dit ook zijn moge beide in het leven en in het sterven.

Als wij ons niet laten vallen op Christus zelf, — — de letters, de woorden, de syllaben zullen te zwak zijn!

Zonder de kennis der ellende beleven wij nooit, dat de morgenster opgaat in onze harten. Wij moeten eerst waarachtig voor God in de dood vallen, voor wij ons, van onze zijde, vereenigen met Christus.

Dat doen wij zonder ware kennis der ellende nooit. Wij moeten sterven aan alles voor wij bewust zeggen kunnen: ik leef niet, maar Christus leeft in mij.

Wij kunnen onszelf, van onze zijde, nimmer aan Christus overgeven, ja, het zou zelfs onmogelijk en ongeoorloofd en tegenstrijdig zijn, zoolang de wet leeft in onze gewetens als onze eerste man, die door zijn invloed in onze consciëntie ons doet voortbrengen daden en werken om daardoor voor God te bestaan.

Daarom moeten wij der wet sterven vanwege het lichaam van Christus en wij moeten door het sterven der wet aan ons eerst tot de wijsheid komen!

Doch hiertoe wordt onze ziel alleen gebracht door de waarachtige en bevindelijke kennis der ellende.

HET „HOE” DER VERLOSSING.

VRAAG EN ANTWOORD 2.

(Schets).

Niet alleen vóór maar ook na onze wedergeboorte moeten wij om zalig te leven en te sterven, dat is: om te leven en te sterven in vrede met God, bij ondervinding weten, dat wij, uit en van onszelf, op onszelf beschouwd, dat is: buiten Christus en zonder de gemeenschap van de Heilige Geest, onbekwaam zijn ook maar één gebod van de wet te houden.

Het kunnen en het zullen en het moeten is louter menschenwaan. Bij deze waan is geen waarachtige kennis van onze zonde en ellende.

Als men zich aan het: „ik kan, ik zal, ik wil”, dood gewerkt heeft; als alles waarmede wij meenden te kunnen werken ons een dood geworden is; als wij scherp inzien welk een kwaad de zonde, de begeerlijkheid, is; als wij verstaan hoe ellendig deze zonde ons gemaakt heeft en nog steeds maakt. Zie! dan is er een levend inzien, dat wij een algeheele verlossing noodig hebben.

De kennis van het „hoe” of de „hoe-grootheid” van onze zonden en ellende is ons noodzakelijk om het „hoe” der verlossing op de juiste waarde te schatten.

Jona was wel gedwongen in de buik van de walvisch alle gedachten aan zelf-verlossing op te geven. Als de Heere het niet deed, was op geen uitkomst te hopen.

Wij moeten dus terdege overwegen hoe Gods wet eigenlijk is, wat die wet wil, en wat wij tegenover Gods wet zijn. Daarna moeten wij nagaan hoe onze verlossing geschied is en geschiedt om in vrede met God en in Zijn gunst, dat wil zeggen „zaliglijk”, te leven en te sterven.

Laten wij eerst eens vragen naar de beteekenis van het woord. In het hebreuwsch hebben wij voor „verlosser” zes of zeven

woorden. Het eerste woord, waarvan het ons bekende Goël is afgeleid, duidt iemand aan die in voortdurende beweging is; een op en neer gaan, zelfs door het slijk der straten; een heen en weer gedreven worden in groote onrust, totdat men, als bloedverwant, een ongelukkige die hier of daar in een huis of tent overweldigd is, naar het recht losgekocht, gewroken of bevrijd heeft. — —

Het tweede woord, waarvan de naam Jezus is afgeleid, teekent iemand, die een ander, die zich in beklemmende engte, angst en benauwdheid bevindt, in volle ruimte zet. Of ook wel: iemand, die een ander, die in desolate toestand verkeert vanwege zijn schulden, zoodat hij en al het zijne verkocht moet worden, uit die toestand, hoe hopeloos en radeloos en reddeloos deze ook is, geheel uitredt en daarvan vrijmaakt. En dat niet alleen, maar bovendien dien andere onmiddellijk en voor altijd weer inzet in al het verlorene, ja in overvloed van alle goed!

Dit tweede woord teekent een man, die dien andere in die teruggeschonken goederen (en méér nog) onderhoudt en die dat van harte doet met koninklijke goedheid en gunst, zonder dien andere ooit zijn vroegere toestand te verwijten.

Tenslotte duidt dit woord ook aan: iemand, die de slag verliest, toch de overwinning geven! — —

Het derde woord (natsal) stelt ons een man voor die een ander uit het gevaar, bijvoorbeeld slijk en modder waarin hij al dieper wegzinkt en verzinken moet, uittrekt en uitleidt en daarna reinigt van slijk-modder. Dit woord wil zeggen: een volkomen bevrijding door uit-trekken. Zie het woord in Ps. 72 : 12 en het beeld in Psalm 40 : 2, 3. — —

Het vierde woord (palat) teekent ons een man, die maakt dat iets glad is en zóó ontglipt uit de vuist van dengene die vasthoudt.

Dus: iets uit de macht van een ander snel wegnemen en zichzelf toeëigenen; iets onverwachts en ongedacht uit gevaar bevrijden!

Het vijfde woord (schezib), een chaldeeuwsch woord, doet ons denken aan den man die door alle tegenstand heendringt en doorbreekt om een ander van de ondergang te redden. — —

Het zesde woord (padah) wil zeggen: een ander losbreken uit zijn gevangenis, gewelddadig zijn kluisters doen springen, ook beteekent dit woord: iemand met kracht afhouden van iets verderfelijks. En tenslotte: iemand verlossen, vrijmaken door een losprijs.

In het grieksch hebben wij voor „verlosser” vijf of zes woorden. Het eerste woord ruethai zegt: iemand ergens uittrekken, bijvoorbeeld uit diepe nood. Eigenlijk: vloeibaar maken, iemand tot zich trekken door hem te bevrijden en de vrijgemaakte te handhaven als zijn eigendom. Maar de diepste beteekenis is: uit de kaken des doods trekken, met sterke hand en macht (vgl. Matth. 6 : 13; Rom. 7 : 24; 1 Thess. 1 : 10). — —

Het tweede woord sôzein wil zeggen: iemand die levenloos is opwekken, hem weer in beweging brengen, gezond maken, volkomen redden, volkomen herstellen en alle schadelijke gevolgen (van gif of iets dergelijks) wegnemen. Denk aan het woord sooteria, zaligheid. — —

Het derde woord apalassomai wordt in Lucas 12 : 58 gebruikt voor: verlost worden van een wederpartij en weer in diens gunst gezet worden.

De grieken gebruiken dit woord om een schuldige aan te duiden, die voor het gerecht door den toornigen beschuldiger niet verder vervolgd wordt.

Of ook wel: een schuldige die door den schuldeischer losgelaten en vrij heengezonden wordt, zoodat de schuldeischer niets meer tegen hem heeft maar weer goed met hem is, op grond van een verdrag of omdat de schuld betaald is of omdat de oorzaak van ontevredenheid of toorn weggenomen is.

Naar een diepere zin wil dat woord zeggen, dat een ander voor de schuld opkomt, zich stelt in de plaats van den schuldenaar en hem zóó bevrijdt. — —

Het vierde woord exagorazô is in beteekenis aan het derde verwant. Het wil eigenlijk zeggen: uit-kopen of op zoodanige wijze koopen en de koopsom betalen, dat men weet wat men er aan verdient. Ook beteekent het: los-, vrij-koopen. Vermoedelijk beteekent het ook (zonder het te verwarren met agoreuoo): iemand die als slaaf moest worden verkocht of als misdadiger of als staatsschuldige op het punt stond veroordeeld te worden tot de dood of tot de gevangenis, van de markt te verlossen, te redden met vrijspraak, door het winnen van het pleidooi.

In de oudheid bevond zich het gerechtshof op de markt en werd publiek recht gesproken. Vgl. bij dit woord Gal. 3 : 13 en 4 : 5. Dus: als advocaat uit het gerecht uithelpen, voor iemand vrijspraak verwerven. — —

Tenslotte wil het vijfde woord lutroô zeggen: iemand uit eens anders tyrannie en dienstbaarheid, uit slavernij en gevangenschap of van een schuldeischer lossen, verlossen, vrijmaken,

vrijkopen door het betalen van de vereischte losprijs.¹⁾ Vgl. Tit. 2 : 14; 1 Petr. 1 : 18; Luc. 1 : 68.

De Septuagint vertaalt het hebreuwsche woord *padah* gewoonlijk door *luthrousthai* en *apoluthroustai*. Van dit laatste is afgeleid *apoluthrôsis*: verlossing of vrijstelling uit ellendigheid door een tusschenkomend rantsoen. Vgl. Rom. 3 : 24; 1 Cor. 1 : 3; Ef. 1 : 7 en 4 : 30.

Het hebreuwsche woord *gaäl* beteekent in het Oude Testament voornamelijk: wederkopen, los- en vrijkopen, voor geld vrijmaken, bijvoorbeeld: een verkochte akker of stuk grond; een dergelijk voorrecht van vrijkopen was den verkooper of naasten bloedverwant bij de wet Gods verzekerd (Levit. 25 : 25, 26; Ruth 4 : 4, 6).

Het wordt ook gebruikt voor het lossen van Gode geheiligde dingen (Levit. 27 : 13, 15, 19, 20, 31); ook voor het vrijkopen van een hebreëer, die zich uit armoede verkocht had (Levit. 25 : 48); ook voor het vrijkopen van Israël uit de dienstbaarheid van Egypte (Ex. 6 : 6) en uit de babylonische ballingschap (Jes. 48 : 20). Daarom ook voor: het vrijkopen uit de macht des duivels, en voor: het vergoten bloed wreken (Num. 35 : 19). Tenslotte voor: het trouwen van een weduwe als naaste bloedverwant (Ruth 3 : 13). Zie Gesenius.

Het woord *padah* beteekent in de Heilige Schrift van het O. T. voornamelijk: vrijkopen door een losprijs (Ex. 13 : 13, 15; 34 : 20; Levit. 27 : 27; Ex. 34 : 20; Ps. 49 : 8), en daarom ook: uit de slavernij bevrijden (2 Sam. 7 : 23; Jes. 35 : 10). Zie Gesenius.

Vandaar beteekent *pidjon* hetzelfde als het grieksche *lutron*, de losprijs waarmede iemand of iets wordt vrijgekocht, het rantsoen.

Wanneer wij vragen *mat* verlost wordt, dan is het antwoord in Oude en Nieuwe Testament: de mensch, zijn ziel, het leven.

Wanneer wij vragen *waarvan* verlost wordt dan antwoordt het Oude Testament: van het verderf, van het geweld der hel, van alle overtredingen, uit alle benauwdheden, van alle tegenspoeden, van het zwaard, van de honger, van de dood, uit de hand desgenen die sterker is dan wij, van mannen des bloeds, van wateren die tot de ziel komen, van menschenoverlast, uit zes benauwdheden, van de wederpartijen, van bloedschulden enz. —

¹⁾ Manuscript heeft ook nog de woorden: (iem.) rantsoeneeren en vrijen.

Volgens het Nieuwe Testament: van de toekomstige toorn, vanuit het geweld des duivels, des doods, van de vreeze des doods, van het lichaam des doods, van de vloek der wet, van onder de wet, van het ons veroordeelende gericht, van alle ongerechtigheid, van onze ijdele wandeling, van de hand onzer vijanden, van alle boos werk.

Waarmede worden wij verlost? Volgens het Nieuwe Testament: Christus doet het door zichzelf in onze plaats te stellen — dus als Borg — met Zijn bloed, Zijn ziel, Zijn leven, zichzelf. Volgens het Oude Testament: door Zijn arm, Zijn liefde, genade, goedertierenheid, door Zijn Naam.

Hoe? Door genoegdoening en verzoening. Als Middelaar: door Zijn leven als schuldoffer te stellen, in onze plaats; door voor ons te worden zonde en vloek. Dus: als Middelaar en als onze Hoogepriester.

Beweegredenen: Gods eeuwig raadsbesluit, de rijkdom Zijner goedertierenheid, Zijn genade, eeuwige liefde, vrije ontferming. De liefde Gods dus en de vrijwillige liefde van Christus tot ons en Zijn volkomen gehoorzaamheid aan de wil des Vaders.

Aard der verlossing: geheel en volkomen; eeuwig geldend en altijd durend.

Voortzetting der verlossing: geschiedt door Christus, als Leeraar en Profeet, als Herder en Koning, als Voorspraak.

Toeëigening der verlossing: geschiedt doordat de verkorenen door het ware geloof in Christus worden ingeplant en zij door de Geest des geloofs al Zijn weldaden aannemen.

De vruchten der verlossing bestaan ten eerste hierin: dat de verlostten in geen ding beschaamd of te schande worden en dat er door de Geest des geloofs dankbaarheid is; ten tweede: in alle werken die in God gedaan zijn; ten derde: dat de verlostten eeuwige blijdschap erven, vooral bij de uiteindelijke verlossing wanneer het geloof veranderd wordt in aanschouwen.

De verlossing is uitgesproken aan het kruis in des Heeren Woord: Het is volbracht.

De verlossing is verankerd in de Opstanding des Heeren en in Zijn zitten ter rechterhand der Majesteit in de hemelen.

De verlossing is volkomen geschied en wordt voortgezet en

toegepast en voleindigd bij de overgang der verlost en in de eeuwige heerlijkheid. —

Hij, die verlost, heet in het Oude Testament: de Heere, de Heer der Heirscharen, de machtige Israëls, de machtige Jacobs. Zie Job 33 : 34.

Zij, die verlost worden heeten in het Oude Testament nooddrufftigen, behoeftigen, zachtmoedigen der aarde. Menschen, die op den Heere vertrouwen, die Hem vreezen, Israël, zijn knechten. Zie Ps. 130; Ps. 72.

In het Nieuwe Testament worden zij meestal genoemd met het woord dat aanduidt: iets dat verloren gaat of verloren gegaan is. — —

Het is de Geest des Heeren die de verkorenen in het „hoe” der verlossing inleidt, opdat zij in deze troost der verlossing zalig (dat wil zeggen: in vrede met God) leven en sterven.

De Geest leidt hen voornamelijk door het openleggen van de leer van het Evangelie, zooals deze ook geleerd wordt in de Heidelbergsche Catechismus. De Geest laat hen op dat Evangelie zinken en rusten.

De Geest leert hun:

1. dat er een rechtsgrond voor volkomen vrijspraak van schuld en straf aanwezig is, met daarboven een eeuwige genade; een rechtsgrond van algeheele en bestendige vergeving van al onze zonden.
2. dat deze rechtsgrond door Godzèlf gelegd is en verankerd ligt in Zijn wil dat aan Zijn gerechtigheid genoegdoening zou worden gegeven.
3. dat deze rechtsgrond gefundeerd is in de volkomen betaling van Christus aan Gods strafvorderende gerechtigheid, dus gegrond in de offerande, in de dood, in het bloed van Christus.
4. dat Gods toorn tegen de zonde gedragen is door Gods eigen Zoon en dat Hij het alleen is, die God met ons en dus ook ons met God verzoend heeft, door genoegdoening aan te brengen.
5. dat daarom de eeuwige wet Gods in al hare eischen volbracht is; dat op die rechtsgrond, op grond van de aangebrachte genoegdoening en gerechtigheid en verworven heiligheid van onzen Heere Jezus Christus een goddelooze vrijgesproken wordt door God als Rechter.

En dat niet alleen, bovendien wordt den vrijgesprokene de genoegdoening en de gerechtigheid en de heiligheid van Christus toegekend en geschonken, alsof hij nooit eenige

zonde gedaan had en zelf alle gerechtigheid vervuld had.

6. dat Jezus Christus in één persoon waarachtig God en waarachtig en rechtvaardig mensch is om voor ons zulk een Verlosser te kunnen zijn.

7. dat Deze moest aannemen de natuur, die gezondigd heeft, om voor de zonde te betalen; echter ook: dat Hij deze natuur heeft aangenomen zonder zelf zonde te hebben, alleen zoo kòn Hij voor de zonde betalen.

8. dat Hij alleen naar Zijn Godheid de last van Gods eeuwige toorn tegen ons heeft kunnen dragen en ook alleen als God voor ons de gerechtigheid en het leven verwerven kan. Daarom is nu Zijn betaling van een eeuwige geldigheid en waarde.

9. dat, omdat Jezus Christus onze Heer ons geschonken is tot volkomen gerechtigheid, heiligmaking en verlossing, de geloovigen alles wat tot hun zaligheid noodig is in Hem hebben.

10. dat wij dezen eenigen Middelaar en Zaligmaker moeten zoeken, omdat wij inplaats van er voor te betalen de schuld nog dagelijks groeter maken en omdat ook geen ander schepsel voor ons betalen kan; en dat wij zoekende Hem ook vinden zullen!

11. dat alleen zij aan deze verlossing deel hebben, die door een waar geloof in Christus zijn ingeplant en al Zijn weldaden aannemen.

12. dat dit geloof een persoonlijk geloof is door de Heilige Geest gewekt in onze harten, door middel van het Evangelie. —

Zóó leert de Geest pleiten en „mijnen” op die eenige grond onzer zaligheid, die eenige eeuwige rechtsgrond.

De Catechismus beschrijft deze verlossing nog veel uitvoeriger, in al haar détails, volgens de artikelen van ons algemeen, boven alle twijfel of bedenking verheven, christelijk geloof. Deze beschrijving geschiedt niet op een schoolsche wijze, maar naar luid van het Evangelie en al Gods beloften. Beloften die ons groopenbaard zijn tot practisch nut en tot troost in dit leven, in de meest benauwende aanvechtingen, tot aan en tot over het graf, in de tegenwoordigheid van het Aangezicht Gods, die ons tot deze verlossing Zijn lieven Zoon gegeven heeft. God, die ons niet tot zich toelaat of iets van ons weten wil noch er ons iets van zeggen zal wat Hij met ons voorgenomen heeft of voorheeft, zonder dezen Benjamin! — —

Onze Heer neemt ons geheel voor Zijn rekening, zooals wij zijn en, op zichzelf beschouwd, zullen wezen.

Christus aanvaardt ons zonder eenige voorafgaande of navolgende daad van onze zijde.

Tot de kennis van het „hoe” dezer verlossing is niet alleen noodzakelijk een Geestelijk, Goddelijk licht, er behooren ook geestelijke oogen toe.

Eerst perceptie van genade en dan het licht.

Iemand zou het mooiste boek kunnen schrijven over de verlossing of de gerechtigheid des geloofs of over de genade, die heerschappij voert en toch plotseling tot de ontdekking komen dat hij stekeblind is inzake de verlossing.

Letterkennis troost niet, daardoor gaat ook de morgenster niet op in onze harten. Wie het „hoe” der verlossing niet leert verstaan, kan met de verlossing ingenomen zijn, maar dan kan hij niet ingenomen zijn met den Heere Jezus Christus en dus ook niet met die eenige weg waarin de verlossing is teweeggebracht. De zaak is niet de persoon.

Men kan zich de zaak inbeelden, maar ieder, die waarachtig wordt zaliggemaakt, krijgt eerst Christus, die woning in hem maakt door het geloof, en wordt Hem eerst ingeplant.

Zoo krijgen wij den persoon lief met een eeuwige liefde die niet uitgebluscht kan worden (Hoogl. 5 : 16; 8 : 6, 7).

Deze liefde leert de verlostten op de uiteindelijke verlossing volhardend hopen, ondanks alle tegenspoed en bestrijding, en doet hen geduldig deze verlossing verbeiden.

HET „HOE” DER DANKBAARHEID.

VRAAG EN ANTWOORD 2
EN VRAAG EN ANTWOORD 86.

(Schets).

Vraag: Hoe vele stukken zijn u noodig te weten, opdat gij in deze troost zalig leven en sterven moogt?

Antwoord: Drie stukken. Ten eerste: hoe groot mijn zonden en ellende zijn. Ten andere: hoe ik van al mijn zonden en ellende verlost worde. En ten derde: hoe ik Gode voor zulke verlossing zal dankbaar zijn.

Vraag: Aangezien wij uit onze ellendigheid, zonder eenige verdienste onzerzijds, alleen uit genade, door Christus verlost zijn, waarom moeten wij dan nog goede werken doen?

Antwoord: Daarom, dat Christus, nadat Hij ons met Zijn bloed gekocht en vrijgemaakt heeft, ons ook door Zijn Heilige Geest tot Zijn evenbeeld vernieuwt, opdat wij ons met ons gansche leven Gode dankbaar voor Zijn weldaden bewijzen, en Hij door ons geprezen worde. Daarna ook, dat elk bij zich zelve van zijn geloof uit de vruchten verzekerd zij, en dat door onze godzalige wandel onze naasten ook voor Christus gewonnen worden.

Wij vinden in de Heilige Schrift slechts eenmaal het woord dankbaarheid; in Hand. 24 : 3. In het Oude Testament vinden wij wel het woord „danken”; in Psalm 122 : 4 lezen wij: waarheen de stammen opgaan om de Naam des Heeren te danken; en in Jes. 12 : 1: Ik dank U, Heere! dat Gij toornig op mij geweest zijt; en in vers 4: Dankt den Heere, roept Zijnen naam aan, maakt Zijne daden bekend onder de volken.

Ook het woord dankofferen komt voor in Psalm 50 : 14: Offert Gode dank en betaalt den Allerhoogsten uwe geloften.

Ook: dankzegging; in Psalm 69 : 31: ik zal Gods naam prijzen

en Hem met dankzegging grootmaken; in Psalm 56 : 13: o God, op mij zijn Uwe geloften; ik zal U met dankzeggingen vergelden. Verder: Psalm 147 : 7: Zingt den Heere bij beurte met dankzegging; Jeremia 30 : 19: En van hen zal dankzegging uitgaan, en een stem der spelenden; 1 Kron. 25 : 3: op harpen profeteerende om den Heere te danken en te loven; 1 Kron. 29 : 13: Nu dan, onze God, wij danken U, en loven den Naam uwer Heerlijkheid; Neh. 11 : 17: die de dankzegging begon in het gebed.

De hebreuwsche woorden zijn hier hodah van jadah en beteekenen: *met de hand of vinger naar iemand wijzen en van hem blijde zeggen: deze is het!!* (die mij verlost heeft).

Daarvan afgeleid todah: dankzegging, lof; zabach todah: lofofferen of slachten; tenslotte schelem: dankoffer, eigenlijk: volkomen overgave of betaling van alles wat men heeft voor een groote weldaad; of liever: volkomen overgave van alles wat men ontving in de hand van dien, van wien men het ontving.

Het woord hodah wordt dikwijls vertaald door: loven, lofzeggen, bekennen, belijden (de naam of de weldaad), belijdenis doen (van des Heeren naam en genoten weldaad).

In het Nieuwe Testament vinden wij het woord eucharisteo: danken; en eucharistia: dankbaarheid; en ook eucharistos: dankbaar; steeds in de zin van dankzeggen, dankzegging en dankzeggend.¹⁾

„Weest dankbaar” lezen wij in Col. 3 : 15. Het geheele vers luidt: En de vrede Gods heersche in uwe harten, tot welke gij ook geroepen zijt in één lichaam; en weest dankbaar. De Syrische vertaling verklaart: weest dankbaar voor die vrede. Calvijn daarentegen: weest lief en vriendschappelijk tegen elkander. Deze verklaart: dankbaar vanwege onderling be-
wezen diensten.

Het woord eucharistia beteekent eigenlijk: iemands genoten gunst goed in gedachtenis houden en hem om die reden eeren en loven en roemen en prijzen; hem dank weten en dus daarvoor danken.

Verwant in beteekenis aan eucharistia is het woord eulogein: van iemand zeggen dat hij goed is, iemand zegenen en loven en danken voor het verkregen goed; eulogeetos: gezegend, ge-

¹⁾ Vgl. Hand. 28 : 15; Rom. 7 : 25; 14 : 6; 1 Cor. 1 : 4; Ef. 1 : 16; 5 : 10; Col. 1 : 3, 12, 17; 1 Tim. 5 : 18; Openb. 11 : 17; Matth. 15 : 36; Joh. 6 : 11; 1 Cor. 11 : 24; Openb. 4 : 9; 7 : 12; 1 Cor. 14 : 16; 2 Cor. 4 : 15; 9 : 11, 12; Ef. 5 : 4; Phil. 4 : 6; 1 Tim. 2 : 1.

prezen, gedankt. (Zie Luc. 24 : 53; Ef. 1 : 3); en eulogia: goedprijzing, dankzegging (1 Cor. 10 : 16; Openb. 5 : 12, 13).

Dan lezen wij ook nog: exomologein: danken, eigenlijk: belijden (Matth. 11 : 25).

Het grieksche woord beteekent: met iemand iets aangaan door iets mondeling overeen te komen; met iemands doen en denken overeenstemmen en dit voor hem of anderen uitspreken.

Het woord charis komt in het Nieuwe Testament voor in de beteekenis van: aangenaam-zijn, vreugde, gunst, genade, gave, dank.

In de zin van dank vinden wij het o.a. in Rom. 6 : 17: Maar Gode zij dank, dat gij wel dienstknechten der zonde waart, maar dat gij nu van harte gehoorzaam geworden zijt aan het voorbeeld der leer, tot hetwelk gij overgegaan zijt; en wij vinden het in 1 Cor. 15 : 57: Maar Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus.

Het grieksche woord charintinos wil zeggen: om iemand dank te weten voor genoten weldaad.

De beteekenis van charis als *dank* is gemakkelijk overeen te brengen met de overige beteekenissen (*gave* enz.) indien men begrijpt, dat dank niets anders is dan het noemen en kennen van ontvangen gunst met de verklaring hoe aangenaam ons die gunst is en hoe deze ons verblijd heeft! —

Charis wordt afgeleid van chao en beteekent: wijd-open zijn; wijd van begrip zijn, onbeperkt zijn.

Wij meten de gunst of gave uit en wij zeggen dat deze onbeperkt is; wijd over alles heen gaat (over wat wij verdiend hebben); dat deze diep en wijd is en dat wij er den gever oneindig voor verplicht zijn.

Wie dus Gode dank zegt, zegt: het is genade! Dit zegt hij vrijwillig en hij verbindt zich vrijwillig om steeds die genade als genade te erkennen en nooit te vergeten, dat het genade is.

Zoo werd dan ook in het oud-hollandsch „dank” voor „wil” genomen (homines bonae voluntatis); vandaar de uitdrukking „mijns ondanks” en ook het nederlandsche „dank” is niets anders dan: aandenken, erkentenis. Men denke eens na over Matth. 21 : 28, 29 en 2 Tim. 2 : 8.

Wat „danken” en „dankbaarheid” wil zeggen komt het duidelijkst openbaar in Psalm 103: Looft den Heere, mijne ziel! en al wat binnen in mij is Zijnen heiligen Naam. Looft den Heere, mijne ziel, en vergeet geene van Zijne weldaden.

Het woord „dankbaarheid” is zó juist gekozen voor het derde deel van de Catechismus dat men de schade niet genoeg be-

treuren kan die voor Gods kerk ontstaan is door het verdringen van het woord „dankbaarheid” door het woord „heiligmaking”. Zóó heeft men de grondslag van alle waarachtige heiligmaking in vergetelheid gebracht.

En dit is een waarheid voor alle tijden: omdat zij, God kennende, Hem als God niet hebben verheerlijkt of gedankt, maar zijn verijdeld geworden in hunne overleggingen — daarom heeft God hen overgegeven in de begeerlijkheden van hun hart (Rom. 1 : 21—24).

Het woord heiligmaking behoort volgens de Catechismus klaarblijkelijk bij de leer van de Heilige Geest; zooals wij ook lezen in 1 Petrus 1 : 2: den uitverkorenen naar de voorkennis van God den Vader, in de heiligmaking des Geestes, tot gehoorzaamheid en besprenging des bloeds van Jezus Christus.

Niet dat de leer van de dankbaarheid de leer van de heiligmaking uitsluit, de leer van de heiligmaking des Geestes sluit juist die van de dankbaarheid in. De leer van de dankbaarheid toont aan hoe de heiligmaking zich naar buiten openbaart en hoe de vrucht daarvan tot ons terugkeert tot lof en eere Gods.

Wie het „hoe” der verlossing niet kent, zal zich op vleeschelijke heiligmaking toeleegen om zichzelf in zichzelf staande te houden. Dan vergeten wij de dankbaarheid, vooral het „hoe” der dankbaarheid, omdat wij de hoe-grootheid van onze zonden en ellenden nooit gekend hebben en omdat wij dan de verlossing hebben aangenomen als middel om van de pijn van de zonde vrij te blijven en om de straf te ontgaan. En waar het zóó gezien wordt lost alles zich gemakkelijk op in een zoogenaamde zedelijke verbetering. —

De blijvende gemoedsgesteldheid der waarachtige dankbaarheid heeft Christus ons doen zien.

Hoé Hij het ons heeft doen zien, vinden wij scherp naar het leven beschreven in Psalm 22 : 22, 23: Verlos Mij uit des leeuwen muil, en verhoor mij van de hoornen der eenhoornen: Zoo zal ik Uwen Naam Mijnen broederen vertellen, in het midden der gemeente zal ik U prijzen. (Zie ook Ps. 40 : 3, 4, 10, 11).

In talloze nooden wordt door de Geest van Christus ook in de ziel van de verkorenen gewrocht deze gelofte, welke wij van Christus lezen in de opgegeven plaatsen uit Psalm 22 en 40.

En deze gelofte wordt den Heere dan ook het geheele leven lang betaald.

Evenmin als deze gelofte gedaan wordt om dáárdor verlost te worden, evenmin wordt zij dáárom betaald.

Daarom, als het goed gezien wordt, geschiedt niets wat tot de dankbaarheid en tot de heiligmaking behoort op geen enkele wijze, *opdat* wij verlost worden, maar *omdat* wij verlost zijn. „Ik zal U prijzen of danken als Gij mij genadig zijt, als Gij mij verlost” wil dus zeggen: „Gij alleen zult er alle eer van hebben!”

Wij zijn verlost *opdat* wij dankbaar zijn, *opdat* wij geheiligd worden, *opdat* wij heilig zijn in al onze wandel.

De grond (van onze dankbaarheid) blijft dus altijd de vrije genade, de verdienende oorzaak: Christus, en de alles in ons met kracht werkende oorzaak: de Heilige Geest, welke het geloof ontsteekt om uit de volheid van Christus alles te nemen. Zoo werkt God krachtig in de Zijnen in, opdat zij gelooven. Hij neemt deze kracht uit de opstanding van Jezus Christus uit de dooden. —

Zalig hij die bij bevinding Efeze 2 verstaat: Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, niet uit de werken. Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Jezus Christus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen.

Zoo lezen wij ook in Deut. 7 : 6: Want Gij zijt een heilig volk den Heere, uwen God; U heeft de Heere, uw God, verkoren, dat gij Hem tot een volk des eigendoms zoudt zijn.

Eerst heilig zijn en dan heilig handelen en wandelen. Gij maakt uzelf niet heilig door handel en wandel; God heiligt u door verkiezing in Christus. Hij spreekt u heilig en rein door Zijn Woord. Gelóóf dat gij heilig zijt en gij zult heilig wandelen.

Hij, die heilig is, die hoop op God heeft, reinigt zich.

Hij, die deze hoop niet heeft, reinigt zich, in waarachtigheid, niet.

„Maar mijn zonden en inwendige onreinheid” hoor ik u zeggen. Nog eens: geloof dat gij heilig zijt en ga met uw zonden en onreinheid naar Golgotha en naar de troon der genade, waar Christus is, onze Borg en Voorspraak bij den Vader!

Door Zijn voorspraak komt de Heilige Geest; Deze past op ons de belofte toe, Zijns is de vrucht en het vrucht dragen.

Alles komt uit en naar de belofte. De Heilige Geest werkt het geloof aan de belofte.

En wanneer wij met lijdzaamheid en volharding op de belofte wachten, als wij daarop wachten, dan komt immers de belofte ook, dat wil zeggen: de verwerkelijking van wat God ons heeft beloofd naar Zijn groote barmhartigheid in Christus Jezus, om

Zijns Naams en Zijner eer en waarheid wil. Bijvoorbeeld de verwerkelijking van de belofte: De zonde zal over u niet heerschen, want gij zijt onder de genade.

Terecht schreef Calvijn bij 1 Cor. 13: Paul constitue toute la sanctification des fidèles en charité! Zie Col. 3 : 14.

Paulus stelt de geheele heiligmaking der geloovigen in de liefde; dit is geen wonder, want de liefde is de vervulling der wet. —

Christus regeert ons doordat Hij ons afwendt van onze boosheid. Zie Calvijn bij Galaten 2 : 20.

DE BELIJDENIS VAN GODS WAARHEID.

NAAR AANLEIDING VAN DE EERSTE
VRAGEN (1—18) VAN DE HEIDELBERG-
SCHE CATECHISMUS.

Te leven, hier op aarde te leven en alle lieflijkheden en genietingen dezer aarde te smaken, is het hoogste en voor naamste niet.

En het behoort de eerste vraag niet te zijn, of het ons goed gaat naar het uiterlijke.

De grootste weldaad, die de Heere ons, ook voor dit aard sche leven, kan doen toekomen, is de kennis van Zijn schoone en heerlijke Naam, de leer van het zuivere Evangelie.

Waar de profetie ontbreekt, wordt het volk ontbloot, zegt het Woord des Heeren.

En waar de zuivere, onvervalschte leer niet wordt vernomen, daar geraken de menschen op allerlei doolpaden en vervallen van de eene ongerechtigheid in de andere.

Ongetwijfeld is de zaligheid onzer zielen een vrij geschenk van Gods eeuwige en souvereine genade, het werk van de Heilige Geest, maar — waar die Geest met zijn genade en gaven komt, daar oefent Hij een heilzame tucht uit en openbaart aan de ziel de leer der zaligheid.

Dat wij van deze kostelijke leer een duidelijke en op vaste grondslagen berustende kennis hebben, geeft een heerlijke versterking in de hoop der heerlijkheid en des eeuwigen levens, want aldus worden wij daarin bevestigd en daardoor verkwikt.

Men zou gewis en zeker het vaak zoo moeilijke levenspad meer getroost en moedig bewandelen, men zou alles meer in de hand des Heeren kunnen leggen, men zou niet, dan hier, dan daar moedeloos op de weg ineen zinken, als men maar de moeite wilde nemen om de middelen aan te grijpen, die ons door den Heere zijn gegeven, teneinde onszelf en onze kinderen, ons door Hem toevertrouwd, te onderrichten in Zijn allerheiligste waarheid.